

zélf nog geen monument, behalve het mooie nationale symbool van den onbekenden soldaat! Zoo weten de forains zich in een afzonderlijke wereld (met eigen vakbladen „le Monde Forain”, „la France Foraine” „l'Intermediaire Forain”, wellicht zijn er nog meer). Advertenties, betreffende Nougat-montélimar, parasols, ronde en vierkante (voor straatventers) en andere specialiteiten, soms zeer merkwaardige, omtrent een wonderdier met twee koppen etc., vormen met de aankondiging van plaatsen en tijden der foires, fêtes, foires-et-fêtes, expositions en marchés tournés het hoofdbestanddeel. Routes barrées, versperde wegen, is ook een rubriek, niet alleen met het oog op de verplaatsingen in de zware woonwagens. Ge hebt misschien opgemerkt, dat de straatventers zich hier bij voorkeur opstellen op een plaats, waar het rijverkeer is gestremd; de handelaars in bretels, zijden sjaals en kousen spoeden zich dus naar een trottoir naast de opgebroken weg, zoodra hun blad hun een keuze heeft aangeboden. Doch men vindt in zoo'n blad ook een verslag van een opvoering in een stadsschouwburg! De vele advertenties van groot-handelaars (zelfs Duitsche) een verslag van een c o n g r e s van forains te Toulon, een scherpe aanval op een hoofdartikel tegen de straatventerij in een groot blad, dat alles wijst op de betrekkelijk belangrijke plaats van dit wereldje in de Fransche gemeenschap, terwijl een jurist zou smullen van de ingewikkelde jurisprudentie ter onderscheiding der forains van andere straatventers, een onderscheid, waarvoor zij zich natuurlijk zeer interesseeren in verband met de speciale wetsbepalingen, permissie-kaarten, heffingen etc. De forains hebben natuurlijk ook hun speciaal boekwerk, zooals de jonge man en de jonge vrouw. „Wat iedere Forain moet weten” en evenals de Rivierra-bezoeker hebben ze hun guide bleu du forain! Een duidelijk teeken van de evolutie onder het kermisvolk is ook het bestaan van zijn eigen school. De „Ecole primaire Foraine” is natuurlijk ook rijdende en bestaat sedert 1908. De wisselende woonplaats van den jeugdigen kermisklant, zijn hulp in het ouderlijk bedrijf, de late slaap, het nog bestaan van hun betrekkelijk isolement en maatschappelijk vooroordeel, dat alles maakt de kermischool noodig. Kinderen zijn dikwijls wreeder in hun oordeel en gedrag dan volwassenen: het kind van den kermisreiziger, het is toch iets bijzonders, ... Een vrouw is directrice van de school; het onderwijs wordt gegeven in twee groote net-uitziende wagens, waar het kind van den dierentemmer zit naast dat van den suikerwaar-verkooper; een paar jongens zijn reeds muzikale clowns en mogen voor de middagvoorstelling de les eerder verlaten. . . . De syndicaten hebben geen zeggenschap over de school, ook al dragen ze bij in de kosten. Deze worden voornamelijk door de Parijsche arrondissementen en de gemeenten betaald: het ministerie van onderwijs geeft slechts 500 francs van de jaarlijks benoodigde 24.000! Zoo is er in dit niet door organisatie uitmuntend land wellicht meer